

Hoeksche Waards dialect

Dit woordenboek Hoeksche Waards bevat 20 gezegden, 245 woorden en 5 opmerkingen.

20 gezegden

- Als ergens veel behoefte aan is, is het vaak slecht te krijgen - As 't brij reegent heb iederêen een lepel nôôdig
- Ben je gek geworden - Hè je je harses op 't besteebord laete legge
- dacht ik al - doch 'k al
- De kans voorbij laten gaan - D'n haering over 't hôôd gezaaild
- de schapen staan allemaal in de wei - de schaepe staon aomel in d'n waai
- de wegen komen allemaal bij elkaar - de wege komme aomel bij mekaor
- Een opstandig mens - Een kwaoien errepel
- heb je haast - mô je gaon hooie
- Heb je slaap? - Hè je vaak?
- Het glimt / glanst heel erg - 't Glim azz 'n hondekullechie in de maneschijn
- Het regent hard - 't Regen hoekvurrekies
- hij is erg slecht - hij is zôô slecht as pitwaoter
- Hij kan me wat - Hij kè me de moord bobbere
- Ik ben alleen thuis - Ik het 't hok ruim
- Ik ben alleen thuis - Staat dubbel
- Ik ben even weg - 'k bin effe d'n hort op
- naar bed gaan - in 't koesie duike
- Op dit moment geen zin in werken - Hij het t'n Baaierlander gezien
- volgens mij - volleges mijn
- zit niet zo te wiebelen / woelen - zit niet zôô te jakke

245 woorden

- 's Gravendeel; inwoners zijn seuters - 's Graevendêel
- 's Gravendeler - Seuter
- Aal (meisjesnaam) - Aêl, Aol
- aal (paling) - ael (paeling)
- aalbessen - ellebesse
- Aansporing voor kinderen om naar bed te gaan - pisse, bidde, pap ete en nae je nest !
- Aanstaande (donderdag al?) - Nou 'n donderdag al?
- aardappel - errepel (ook aerepel)
- aardappelen - errepels, errepele, aerepels, aerepele
- aardbei - errebees (ook errebaai)
- aardbeien - errebeze (ook errebaaie)
- Achter de feiten aanlopen - Op zolder zitte as 't brij reegent
- achteraf - van achtere kijk 'ie een koe in z'n kont
- anders - anderster
- arbeider - errebaaier
- Arie - Aai, Aoi, Aei, Ooi
- asfalt - betuum
- bedstede - bèstee
- beestje - bêêsie
- beetje - bietjie

- bekken (muziek) - dessel
- bijna - bekant
- Blaakschedijk - d'n Blaek. Inwoners zijn Blaekse Katte
- bleek - blaaik
- bleek in alle betekenissen - blaaik
- bliksemen - viere of vure
- bloemetje - blommechie, blommetjie
- boerderij - stee; een kleine boerderij is een `spullechie`
- boot - bôôt
- boter - butter
- breiwol - sêêt, sjet
- brutaal - astrant, maar dit is nog steeds gangbaar algemeen Nederlands
- brutaal - onstrant
- bulldozer (Caterpillar) - rups of rips
- daar - daer, daero, gunterwaait
- daar heen / die kant op - gun op
- daarom zeg ik - dêê 'm zêê 'k; daerom zêê 'k
- dagje - daechie
- dakgoot - dakgeut
- dakkapel - kappeluif, koekkoek
- dakraam - koekkoek
- de - d'n (afhankelijk wat er achter komt. Het is d'n dominee d'n dokter en d'n bakker, maar de burgemeester, de kruidenier en de melkboer)
- de suikerfabriek - de peefebriek, de pêêfebriek
- De Wacht - De Wacht. Inwoners zijn koffieleuters
- deksel - dessel
- deze - deuze
- deze kant op - dut-op
- dichtbij - duchtbij, in 't voorste
- dijk - daaik (Oud Beijerland)
- dijk - dijk, daik
- dooier - door
- door - deur
- Door en door slecht - Zôê slecht as pitwaoter
- dorp - durp
- drempel - durrepel
- dubbel - dubbeld
- echt waar - echies
- een neef - 'n omezegger, maar ook 'n nôômzegger
- eg - eegt, grubber
- ei - aai
- er naasr - d'r neffe
- Er zijn er heel veel - 't borst ervan
- erf - wurf, wurft
- erf - wurft
- ergens - erreges, iewerstaer
- even - hortie; enige tijd langer is 'n hêêlen hort
- evenwel - evel
- gebeuren - beure, beurde, (ge)beurd. 't Is beurd
- Geen zeggenschap hebben - Niet anders in te brenge dan leege briefies
- geërfd - ge-orve; ook ge-urreeve
- gereedschap - gerêêschop
- geruild - gerolen

- gesp - geys
- gevraagd - gevrogen
- Gezegd van iemand met een grote mond - As 't ie stroop eet, dan kleeve z'n oore
- gierig - slij
- gierigaard - nijpnaers; ook: neepnaers
- ginder - gunter, gunterwaait
- ginds - gunter; guñs
- Goidschalxoord - Goeschallekoord of Nazareth
- Goudswaard - De Korendaaik
- Greup - `t Lêêpe Stouchie. Inwoners zijn Hokkendammers
- groot - grôôt
- halfboomsplukladder - halfbôômsploklee
- handveger - vloerverreke
- hark - reif, raaf
- heiig - dêêmsteg
- Heinenoord - De Noord. Inwoners zijn Worstebakkers.
- het kan gebeuren - 't ken beure
- het weerbericht zei - hij gaf op
- higgendewig - tussendoor
- hoofde - hief
- hooivork - hooivurrek
- houten droogrek voor buiten - kleerrak
- hun / zij - heulie
- hun / zij - hunnie
- In de herfst - 's herfstaaie; 's hersstaaie
- ja - jaot, beljaot, bèjaot
- jagen - jaoge, joog, gejooge
- jeuk - jok of juk
- kaantjes - kaaichies; ook: kaontjies
- kade (van haven) - kaai; ook wordt gehoord kaai. In Numansdorp: kooi
- karnemelk - kerremelk
- Kerstmis - Korsemus
- kerststol - korswegge; ook korseweg
- Klaaswaal - Klezwaol, Sodom, Lombok. Inwoners zijn Bliken
- Klaaswaal en Numansdorp - Sodom en Gomorrao
- knotwilg - hooistoof, of kopbôôm
- konijn - knijn
- kop- of wendakker - veurhôôd; ook veurôôd
- kroos (waterplantje) - krôôs; veel gehoord ook: eendekrôôs
- kunnen - kennen
- laarzen - laerze
- ladder - leer
- lange vinger - sampa. Informatie bij Werkgroep Dialecten Hoeksche Waard: zij hebben hier nooit van gehoord
- langs - tendelang, néve
- liggen - leggen
- lisdodde - pielepoele; ook: pielepôôte, pielepoole
- lusteloos, krachteloos - fleut
- Maasdam - Musdam. Inwoners zijn Groenjasse
- machine - mesjien
- markt - mart
- meisje - maaisie
- mesthoop - mispit

- mestkar - misspreejer
- met lange tanden eten - spiespooke
- Mijnsheerenland - Meseereland. Inwoners zijn Horrekijkers
- mistig - déémstig
- moe, lusteloos - fleut
- molen - meule
- morgen - merrege; ook murrege
- motorfiets - stôômfiets
- mug - meezek
- mus - mos
- muurtje - beertie
- na elkaar - tende mekaor
- naast - naest, neffe
- nee - nêênt, welnêênt, belnêênt
- Nieuw Beijerland - Naozereth. Inwoners zijn Krielfreters of Filepopers
- noordoostenwind - Een hôôge wind
- Numansdorp - Buitensluis. Inwoners zijn Takkebosse
- Numansdorp - Inwoners van dit dorp worden takkebosse genoemd
- Numansdorp - Numesdurp
- oh oh oh - bel bel bel
- onkruidhakker - schrepel
- onlangs - onderlest
- ook - ok
- op / afrit van de dijk - stoep
- oprijlaan - laning
- Oud Beijerland - Een van de scheldnamen is: stoepie schaaiteurs
- Oud-Beijerland - Baailand, of Baaierland. Inwoners zijn Krieke (dieve), Stokkiesmanne, Kaeskoppe, Schrêêuwars
- ouderwets - oudverwest, of ouferwes (t)
- overall - ketelpak
- paard - paerd
- paardenbloem - zudessel of zudissel
- paardenmarkt - paerdemart, paeremart
- paling - paeling
- pas op! - heb'erg
- passant - veurbaaiganger
- Piershil - 't Kraoienest. Inwoners zijn Kraoie
- plastic - plestiek
- plotseling - hôôd over bol, hôôd over staet
- politie - pliessie
- prima - boitegeweun
- proppenschieter - klapbos, klapbus
- Puttershoek - Pietersoek. Inwoners zijn Brokke
- raken, raakte, geraakt - raoke, roch, gerocht
- rat - rot
- repareren - rippereere
- Ritselaarsdijk - De Risselaer
- rode bieten - kroote
- rondje - roñdjie
- rotonde - rontonde
- ruimte tussen dijk en dijkhuis - hooloo (alleen 's Gravendeel e.o.)
- schaap - schaep
- schoffel - schreepel (korte steel) kôôlauw, of kôôlof (lange steel)

- schoon - schôôn
- schouder - schoer
- sikkell - zeekell
- sinds - sunt
- Sint Anthoniepolder - De Polder
- Sinterklaas - Suntereklaas
- slaap - vaak
- slap - slop
- slechte kwaliteit - pikepoelie Navraag bij Werkgroep Dialecten Hoeksche Waard leert, dat men dit woord niet als zodanig kent, maar wel als de bloeiwijze van de lisdodde (zie ook pielepoot, pielepôl, pielepool)
- smeug - smaai
- spelen - speulen
- staan, stond, gestaan - staon, sting of stong, gestaon
- stevige zuidoosten wind - poepesturrem
- Stouchie - Stoutjesdijk, samen met Greup één buurtschap vormend. Zie ook Greup
- straks - demee of daolek
- straks, als het zover is - demee v'r dan
- Strijen - Strien. Inwoners zijn Vullejaegers
- Strijen Sas - Sas. Inwoners zijn Sasse Blieke
- stukje - stikkie
- suikerbieten - pee
- tarwe - terrow, terw, terf
- tegendraads - tegesporreleg
- thuis - afhankelijk waar men is / woont: thuis, thoois, thois
- toch wel / evenwel - evel
- trots - grôôs
- ui - juin
- varken - verreke
- varkens - verrekess
- veel - veul
- veger en blik - (vloer) verreke en blik
- verbakke - verbeteren
- verdêêmele - vertrappen
- verderop - gunterwait
- verf - vurf of vurrow
- verschaai - verscheidene
- visite in de avonduren - kortaevende
- vlieg - mug
- voederbieten - mangels
- voedster (vrouwtjes konijn) - voester
- vogel - veugel
- vorig jaar - leste jaar
- vorige week - vleejeweeke, of vleeweek
- vork - vurrek
- wangen - kôône
- warm - werrem
- warm (erg) - hêêt
- weg gaan na een bezoek - de pad opkorte
- welja - weljanuk / wejaot, maar zeker ook beljaonek, bèjaot
- welnee - welnêênt, welnêênek, belnêênt, belnêênek
- wend- of kopakker - veurrôôd; ook veurhôôd
- wenkbrauw - wenksbrauw, wijnsbrauw

- werkpauze halverwege de ochtend of middag - half schoft
- wesp - weps
- Westmaas - De Maes. Inwoners zijn Braaihappers
- wette - wedden
- woedend - tierepes, tierpes
- woensdagavond - 's woenzes 's aeves
- wonen - weunen
- worden, word(t), geworden - worre, wor(d, t), geworre
- zeggen - zegge, zee, gezaid
- zeis - zaais
- zich lamlendig voelen - d'n Baaierlander in je lijf hebben
- zijn fiets - hum fiets
- zojuist - denet
- zomer (s) - summer (s)
- zometeen - drek / demee
- Zuid Beijerland - D'n Histert, of De Kouwen Histert
- zuursop - saus van boter en azijn
- Zwartsluisje - 't Sloisie

5 opmerkingen

- De Buitesluis, of Numesdurp. Inwoners zijn Takkebosse

De bronnen geven 2 geheime prijs rond de naam "takkebosse". Het eerste geheim gaat terug naar 1813, toen een garnizoen van 80 Hollandse soldaten vanuit Oud-Beijerland de batterij, wat nu het fort is, aanviel en takkenbossen in de gracht van de batterij gooide, om zodoende de batterij op de Fransen te kunnen veroveren. Het tweede geheim verhaalt, dat de naam "takkebosse" zijn oorsprong vindt in 1860. Toen werden bij de bouw van het fort grote hoeveelheden takkenbossen als fundering gebruikt. Het fort werd verder opgebouwd met grond; de afgraving hiervan staat nog steeds bekend als het "Gat van de Majoor", een kleine waterplas bij het fort.

- De `ei` wordt uitgesproken als `aai` , behalve in het uiterste westen van het eiland. Daar is het `ai` .

De 'ij' wordt als 'ij' uitgesproken, behalve in Oud Beijerland; daar wordt het een `aai` en in het uiterste westen van het eiland een `ai` .

De 'ui' wordt uitgesproken als 'ui', behalve in Oud Beijerland. Daar wordt het een lange `ooi` en in het uiterste westen van het eiland. Daar wordt het een `oi`

- Oud-Beijerland is gesticht op

rotte kaas en onderwicht. Dit slaat bij mijn weten op de markten in Beijerland begin vorige eeuw waar IJsselmondenaren hun waar aanboden en dan weer terugvoeren. Het is een algemeen bekend gezegde onder Hoeksche Waarders en slaat op de Beijerlanders als niet te vertrouwen. Grote kans als je in gesprek met een oude Hoeksche Waarder de naam Oud Beijerland laat vallen dat hij / zij er automatisch 'rotte kes an onderwicht'uitflapt.

- Wil men echt meer weten van het Hoeksche Waards dialect, neem dan contact op met Museum Hoeksche Waard t.a.v. de Werkgroep Dialecten. Daar is een grote hoeveelheid uitdrukkingen en gezegdes, alsook kennis van het dialect aanwezig. Raadpleeg ook het Hoeksche Waards Woordenboek. Ook in dat museum verkrijgbaar.

- fielepopers / pielepooters zijn die bruine rietsigaren ofwel Lisdodde

Dit woordenboek 'Hoeksche Waards' is samengesteld door bezoekers van www.mijnwoordenboek.nl. Heeft u zelf ook woorden of ziet u fouten? U kunt die dan zelf toevoegen en verbeteren op de website, of laten toevoegen door een handige kennis.